

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINĖ PROKURATŪRA

PROKURORŲ ETIKOS KOMISIJOS IŠVADA DĖL R. K. KREIPIMOSI

2015 m. kovo 24 d. Nr. 1.6-9
Vilnius

Prokurorų etikos komisija (toliau – Komisija), dalyvaujant Komisijos nariams Vidai Ramanauskienei (Komisijos pirmininke), Alvydui Benošiui, Renaldai Kučinskaitei, Ernestui Vainui, Mildai Vainiutei, Gintautui Valickui, Olgai Zabelinai, sekretoriaujant Gintarei Bliujienei (Komisijos sekretore), išnagrinėjusi R. K. kreipimąsi (toliau – pareiškimas) dėl Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokurorės D. K. galimai neetiško elgesio,

n u s t a t ė:

2014 m. lapkričio 24 d. Generalinėje prokuratūroje gautas R. K. (toliau – ir pareiškėjas) pareiškimas (reg. Nr. 5.6-4603) dėl Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokurorės D. K. galimai neetiško elgesio. Pareiškėjas nurodė, kad 2014 m. lapkričio 21 d. Vilniaus apygardos teisme prokurorė D. K., išėjusi iš 019 salės, kreipėsi į koridoriuje laukiantį pareiškėją tokiais žodžiais: *Tai tu dar nesėdi? Pasodinsiu.* Vėliau, pareiškėjui lipant laiptais, prokurorė vėl jį užkabinėjo, bandė išprovokuoti; kai pareiškėjas paklausė, kodėl nori jį pasodinti, prokurorė atsakė, kad jis per daug visur lenda; leido suprasti, kad su juo bus susidorota. R. K. taip pat nurodė, kad tai girdėjo aplink sėdintys žmonės, jie liko apstulbę, kaip valstybės tarnautoja taip gali elgtis. Tai gali paliudyti du asmenys: E. S. ir K. D. (pareiškėjas nurodė jų adresus ir telefonų numerius).

Komisija 2014-12-05 raštu Nr. 17.10.-1935 kreipėsi į Generalinės prokuratūros Vidaus tyrimų skyrių, pavesdama surinkti medžiagą dėl minėto prašymo. Surinkta medžiaga (14 lapų) Komisijai buvo pateikta 2015 m. sausio 6 d. Šioje medžiagoje yra:

1. K. D. 2014 m. gruodžio 22 d. paaiškinimas, kuriame nurodyta, kad jis š. m. lapkričio 21 d. buvo Vilniaus apylinkės teisme, kuris yra prie parduotuvės „Senukai“. Ten vyko jo skundo nagrinėjimas. Jis R. K. pažįsta asmeniškai (su juo kartu anksčiau dirbo, ilgą laiką nebendravo, prieš metus pradėjo vėl bendrauti), buvo jį tą dieną sutikęs teisme. Važiuodamas su draugu E. G. (R. K. nurodė, kad tai buvo E. S.) iš Vievio į teismą, paskambino R. K., pasakė kokių tikslu vyksta į teismą. R. K. pasakė, kad bus netoli, atvyks į teismą. Teisme jis turėjo būti 9 val. ryto. Su R. K. susitiko prieš teismo įėjimą ir kartu nuėjo į pastatą. Prie posėdžio salės durų sekretorė pranešė, kad posėdis pusvalandį vėluos. Draugas, atvežęs į teismą, pasivijo einant į posėdžių salę. Koridoriuje išgirdo, kaip R. su kažkuo pasisveikino. Tuo metu pro šalį ėjo prokurorė. Ar jis sveikinosi su ja, pasakyti negali. *Tu dar nesėdi?* – išgirdo iš prokurorės ne pasisveikinimą, bet šią frazę. Šiuos žodžius prokurorė pasakė garsiai, nepagarbiai. Jį tai nustebino. Prokurorė praėjo pikta, nesustodama. R. K. po pauzės atsakė: *Dar nepasodinote.* Prokurorė, nuėjusi apie 10 metrų, po trumpos pauzės neatsisukdama pasakė: *Tai dar pasodinsiu!* Koridoriuje buvo nemažai žmonių, tarp jų ir kažkieno advokatas (jo nepažįsta, jis atrodė gana jaunas), jis pasižiūrėjo į prokurorę, pakraipė galvą.

R. K. atsakė: *Pasodinkite, pasodinkite...* ar kažką panašaus. Jis teigia, kad prokurorės nepažįsta, jos pavardės nežino, taip pat neprisimena, ar R. K. minėjo jos pavardę. Prokurorė buvo su prokuroro mantija.

K. D. taip pat nurodė, kad po teismo posėdžio, kuriame vyko jo skundo nagrinėjimas, R. K. paprašė jo duomenų ir paklausė, ar paliudys apie minėtas aplinkybes. Jis nurodė jam savo adresą, telefono numerį R. K. jau turėjo.

K. D. savo paaiškinime, be kitų aplinkybių, nurodė, kad jo draugo E. pavardė yra ne S., o G., taip pat tai, kad konfliktas tarp R. K. ir prokurorės 2014 m. lapkričio 24 d. įvyko teisme, esančiame prie prekybos centro „Senukai“, t. y. ne Vilniaus apygardos teisme, bet Vilniaus apylinkės teisme.

2. E. G. (kaip vėliau paaiškėjo tokia tikroji jo pavardė) 2014 m. gruodžio 18 d. paaiškinimas, kuriame nurodyta, kad jis 2014 m. lapkričio 21 d. buvo Vilniaus apygardos teismo nuliniam aukšte. Jis atvežė pažįstamą į teismo posėdį. Prie teismo pastato išleido draugą K. D. ir, pastatęs automobilį, atėjo į koridorių prie teismo salės, kurioje turėjo būti nagrinėjama draugo byla. Ten jau buvo R. K. Koridoriuje buvo daug žmonių. Teismo posėdžio teko palaukti apie 10–15 min., nes neatvyko vienas iš šaukiamųjų.

R. K. jis pažįsta iš matymo ir televizijos laidų, teismo koridoriuje teko su juo bendrauti. Prieš teismo posėdį jis pamatė einančią prokurorę su mantija, kartu iš paskos ėjo ir daugiau žmonių. R. K. nebuvo atsisukęs į prokurorę, ji garsiai, drąsiai pasakė: *Ką, dar nesėdi?* Jis atsakė: *Ne.* Prokurorė atsakė: *Tai aš tave pasodinsiu.* R. K. atsakė: *Pabandyk.* Prokurorė nuėjo koridoriumi toliau. Viską R. K. prokurorė pasakė eidama pro šalį. Koridoriuje stoji tylą, žmonės pradėjo aptarinėti prokurorės pasisakymą. Šios prokurorės nepažįsta, jos vardą ir pavardę (D. K.) nurodė R. K. Jis pasakė, kad ją pažįsta. Prokurorė tuo metu buvo su prokuroro mantija.

E. G. taip pat nurodė, kad, jo nuomone, tokiais dalykais grasinti negalima. Ant lapelio R. K. užrašė savo vardą, pavardę, taip pat savo draugo, kurį atvežė į teismo posėdį, duomenis. R. K. koridoriuje dar su kažkuo bendravo dėl tokio prokurorės pasisakymo. Vėliau R. K., prokurorėi einant laiptinėje, jos paklausė: *Už ką jūs mane norite pasodinti?* Prokurorė nemandagiai kažką atsakė. Sukonkretinti jis negali, nes negirdėjo, kadangi buvo šurmuly.

3. Vidaus tyrimų skyriaus prokurorės D. A. 2015 m. sausio 5 d. pažyma Nr. 17.9-19, kurioje nurodyta, kad asmuo, paaiškinime įvardytas kaip D. S., 2014 m. gruodžio 22 d. po 14 val. paskambino į tarnybinį telefoną, prisistatė esantis D. G. Jis 2014 m. gruodžio 18 d. davė paaiškinimą ir nurodė, kad šiame paaiškinime jo pavardė galimai nurodyta neteisingai (vietoj S raidės turi būti G). Taip pat nurodyta, kad R. K. ir prokurorės incidentas vyko ne Vilniaus apygardos, kaip jis nurodė paaiškinime, bet Vilniaus apylinkės teisme.

Į klausimą, ar jo skambutis nėra susijęs su tą dieną duotu K. D. paaiškinimu, neatsakė. Skambinusiui asmeniui paaiškinta, kad šiuos pastebėjimus jis gali pateikti raštu (apie tai surašyta 2014 m. gruodžio 22 d. pažyma). Tačiau iki 2015 m. sausio 2 d. iš nurodyto fizinio asmens nieko negauta. Kartu pažymėtina, kad pats E. G., 2014 m. gruodžio 18 d. atvykęs duoti paaiškinimą, nenurodė, kad jam išsiųstame Vidaus tyrimų skyriaus 2014 m. gruodžio 10 d. rašte Nr. 17.2-1623 „Dėl paaiškinimo“ buvo neteisingai nurodyta jo pavardė, o surašant paaiškinimą buvo užfiksuotas tik pateikto asmens dokumento numeris. Be to, jis pats pasirašė 2014 m. gruodžio 18 d. paaiškinimą, nepateikęs jokių pastabų.

4. Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Trečiojo skyriaus vyriausiojo prokuroro 2014 m. gruodžio 17 d. raštas Nr. 2S-2084-73212 ir Informacinės prokuratūros sistemos (toliau – IPS) duomenys, kad prokurorė D. K. 2014 m. lapkričio 21 d. (pagal tiesioginio vadovo pateiktą informaciją – 9 val., pagal IPS duomenis – 9 val. 30 min.) turėjo dalyvauti teismo posėdyje Vilniaus apylinkės teisme (baudžiamoji byla Nr. 01-2-00038-13, kaltinamasis – L. M., teisėja – S. R-L).

5. Prokurorės D. K. 2014 m. gruodžio 12 d. paaiškinimas (reg. Nr. 17.1-18857), kuriame nurodyta, kad R. K. daro šou ne tik komercinėse televizijose, bet ir teismuose. Jis prokurorus suskirstęs į *mylimus* ir *nemylimus*. Prokurorės nuomone, pareiškėjas ją yra priskyres antrajai kategorijai, nes apie ją rašo jau antrą kartą. Prokurorė taip pat nurodė, kad nežino, ar 2014 m. lapkričio 21 d., ar kurią kitą dieną R. K. ją Vilniaus apylinkės teisme ne pirmą kartą

įžeidinėjo sakydamas, kad atleis iš darbo ir rašys į Generalinę prokuratūrą. Tai jis ir padarė. Prokurorė pažymėjo, kad suprasdama, kas yra R. K., į jo išpuolius stengiasi nekreipti dėmesio, tačiau susinervinti tenka kiekvieną kartą. Taip pat nurodė, kad kažkodėl Vilniaus apygardos teisme R. K. taip nesielgia.

6. Komisijos 2015-01-15 raštu Nr. 17.2-580 D. K. buvo pranešta apie tai, kad Komisijoje priimtas sprendimas nagrinėti R. K. kreipimąsi, išaiškintos teisės, numatytos Prokurorų etikos komisijos nuostatų 55 punkte ir prašoma informuoti apie pageidavimą dalyvauti Komisijos posėdyje.

7. Komisijos 2015-02-04 raštu Nr. 17.2-1483 D. K. pakartotinai išaiškintos jos teisės ir pranešta, kad Komisijos posėdis įvyks 2015 m. vasario 17 d., prašoma informuoti apie pageidavimą dalyvauti Komisijos posėdyje, taip pat prašoma nurodyti, jei Komisijos posėdžio data ir (ar) laikas netinka dėl svarbių priežasčių. Tokiu atveju posėdžio data ir (ar) laikas būtų suderintas papildomai.

Į nurodytus raštus D. K. atsakymas nebuvo gautas, į 2015 m. vasario 17 d. posėdį ji neatvyko.

8. Komisijos nariams M. Vainiutei ir E. Vainui nurodžius būtinumą išklausti prokurorės D. K. paaiškinimą, 2015-02-19 raštu Nr. 17.2-2088 ji dar kartą buvo kviečiama atvykti į 2015 m. kovo 3 d. Komisijos posėdį.

10. 2015 m. vasario 20 d. el. paštu gautas prokurorės D. K. pranešimas, kad 2015 m. kovo 3 d. Komisijos posėdyje ji nedalyvaus. Pranešime taip pat nurodyta, kad <...> *daugiau neturiu ką pasakyti, kas jau pasakyta mano 2015-12-12 paaiškinime, kurį pridedu. P. R. K. primenu, kad LR BK 145 str. reglamentuoja atsakomybę už šmeižtą. Laukiu komisijos sprendimo.*

Prokurorės D. K. charakteristikoje, kurią 2015 m. sausio 2 d. pateikė Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Trečiojo skyriaus vyriausiasis prokuroras, nurodyta, kad *ji iki 2013 m. birželio mėn. buvo charakterizuojama gerai: tarnybos vertinimo dokumentuose pažymėta, kad D. K., organizuodama ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaudama, pasižymi atsakingumu. Profesinės kvalifikacijos žinių lygis yra geras. Racionaliai planuoja darbus, siekia kuo efektyvesnio rezultato, pavestas užduotis atlieka laiku. Įsigilina į jai pavestas užduotis bei iškylančias sudėtingas situacijas, siekia surasti efektyviausią problemos sprendimo būdą. Siekia kvalifikuoto bei kokybiško ikiteisminio tyrimo pareigūnų darbo. Sukaupta darbo patirtimi dalijasi su ikiteisminio tyrimo pareigūnais. Savarankiškai tobulina kvalifikaciją, domisi ekonominiais, socialiniais, technologiniais pokyčiais, sugeba įgytas žinias pritaikyti darbe.*

2014 m. pabaigoje Vilniaus apylinkės vyriausiojo prokuroro pavedimu patikrinus prokurorės D. K. vadovaujamus ikiteisminius tyrimus buvo pastebėta, kad prokurorė neužtikrino principo, įpareigojančio prokurorus ir ikiteisminio tyrimo pareigūnus imtis priemonių, kad per trumpiausią laiką būtų atliktas tyrimas ir atskleista nusikalstama veika. Tyrimams vadovaujanti prokurorė nėra davusi rašytinių nurodymų, nerašiusi reagavimo raštų, tęsiant terminus nereikalavusi tarnybinių pranešimų apie atliktus tyrimo veiksmus; ikiteisminiuose tyrimuose nėra jokių duomenų, kad būtų imtasi kokių nors veiksmų tyrimo kokybei ir intensyvumui pagerinti. Prokurorėi trūksta atidumo vykdant prokuratūros žinybiniais teisės aktais nustatytus reikalavimus: pastebėta, kad informacinėje prokuratūros sistemoje nėra prisegami ikiteisminio tyrimo planai, kai tyrimas trunka virš vienerių metų.

Prokurorė D. K. nevengia pasitarti su kolegomis dėl sudėtingesnių procesinių situacijų, noriai vykdo jai pavestas užduotis. Kita vertus, kolegoms išsako nuogąstavimus, kad yra skriaudžiama, persekiojama. Taip pat pastebėta, kad prokurorė D. K., siekdama sudaryti apie save palankią nuomonę, dėl savo pačios galimai padarytų klaidų ar pažeidimų yra linkusi kaltę primesti kitiems: ikiteisminio tyrimo pareigūnams, dideliame darbo krūviui ir pan.

Vertindama prokurorės D. K. veiksmus Komisija negavo jokių kitų duomenų, išskyrus R. K. ir jo nurodytų dviejų asmenų liudijimus, nes prokurorės D. K. paaiškinime 2014 m. lapkričio 21 d. įvykio faktinės aplinkybės iš esmės neaprašytos.

D. K. paaiškino, kad R. K. 2014 m. lapkričio 21 d. ar kitą dieną Vilniaus apylinkės teisme ne pirmą kartą ją ižeidinėjo, sakydamas, kad atleis iš darbo ir rašys į Generalinę prokuratūrą. Tai jis ir padarė. R. K. jos atžvilgiu rašo jau antrą kartą. Konkrečių duomenų dėl R. K. nurodytų neva prokurorės jo atžvilgiu išsakytų teiginių savo rašytiniame paaiškinime D. K. nepateikė.

Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad pareiškėjas ir įvykio liudytojai iš esmės vienodai apibūdino 2014 m. lapkričio 21 d. situaciją, nurodydami, kad būtent prokurorė pirma pradėjo pokalbį su R. K., paklausdama, ar jis <...> *dar nesėdi?* ir pratęsdama: *Pasodinsiu.*

Komisija laiko nustatytu faktą, kad prokurorė nebuvo provokuojama bendrauti su R. K. Taip pat Komisija nustatė, kad minėtus žodžius prokurorė pasakė viešoje vietoje – teismo patalpose, šalia teismo posėdžių salės. Jie buvo ištarti taip garsiai, kad juos išgirdo ne tik pareiškėjas, bet ir liudytojai D. G. ir K. D., o galimai – ir kiti minėtoje patalpoje buvę asmenys. Tuo metu D. K. vilkėjo mantiją, t. y. pašalinimas buvo aišku, kad ji yra prokurorė. Minėti žodžiai sietini su prokurorės, kaip valstybės pareigūnės, turinčios kompetenciją kreiptis į teismą su prašymu dėl asmens suėmimo (Baudžiamojo proceso kodekso 123 str.), statusu, todėl galėjo būti suprasti tiesiogine prasme. Pareiškėjui žinant, kad D. K. nekontroliuoja su juo susijusių ikiteisminių tyrimų, tokie prokurorės žodžiai sudarė jam įspūdį, kad ji gali piktnaudžiauti savo tarnybiniais įgaliojimais, kaip jis nurodė – *suvedinėja su juo sąskaitas dėl to, kad jis ieško teisybės, nori su juo susidoroti.* Be to, prokurorė į R. K. kreipėsi žodžiu *tu*, o ne *Jūs*, t. y. reikšdama aiškią nepagarbą šiam asmeniui, savotiškai parodydama savo viršenybę ir R. K. paniekinimą. Komisija laiko, kad toks elgesys nesuderinamas su prokurorės pareigomis ir netoleruotinas. Minėtu elgesiu prokurorė sukėlė šias neigiamas pasekmes: 1) metė šešėlį visai prokuratūros institucijai; 2) leido pareiškėjui ir kartu su juo buvusiems asmenims suabejoti, kad prokuratūra padeda užtikrinti teisėtumą ir teismui vykdyti teisingumą, sukėlė pareiškėjui neigiamas emocijas.

Prokurorų etikos kodekse, patvirtintame Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. I-68 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymo Nr. I-15 redakcija) (toliau – ir Etikos kodeksas) įtvirtintas atsakomybės principas (5.9.1 p.) nustato, kad prokuroras privalo tarnybos ir ne tarnybos metu vengti žodžiais arba savo elgesiu paniekininti ar žeminti prokuroro, kaip valstybės pareigūno, ir prokuratūros, kaip valstybės institucijos, vardą. Komisijos vertinimu, prokurorė D. K. pažeidė minėtą Etikos kodekso normą.

Sprendžiant dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo, Komisija vertina prokurorės D. K. elgesio faktines aplinkybes, sukeltas pasekmes ir jos asmenybę charakterizuojančius duomenis. Įvertindama etikos pažeidimo padarymo vietą (teismo patalpos), laiką (pažeidimas padarytas tarnybos metu) ir tai, kad pažeidimas padarytas pašalinių asmenų akivaizdoje, Komisija išvelgia būtinumą taikyti D. K. tarnybinę nuobaudą. Kadangi D. K. charakterizuojama iš esmės teigiamai, galiojančių tarnybinių nuobaudų neturi, Komisijos nuomone, jai skirtina švelniausia tarnybinė nuobauda – pastaba.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 41 straipsnio 3 dalimi, Prokurorų etikos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. I-16 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. balandžio 22 d. įsakymo Nr. I-85 redakcija), 43.2 punktu, Komisija

k o n s t a t u o j a, kad:

Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros prokurorė D. K. pažeidė Prokurorų etikos kodekso 5.9.1 punkto reikalavimus, ir siūlo Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui taikyti D. K. tarnybinę atsakomybę – paskirti tarnybinę nuobaudą – pastabą.

Laikinai einanti
Komisijos pirmininkės pareigas
Komisijos nariai:

Olga Zabelina

Alvydas Benošius

Renalda Kučinskaitė

Ernestas Vainas

Milda Vainiutė

Gintautas Valickas